

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 28.

Új pártalakulás a magyar parlamentben.

Fővárosi politikai tudósítónktól vettük a következő érdekes politikai híreket, illetve kombinációkat:

A mai politikai helyzetnek bealkonyodik, a jövő politikai események hosszú árnyékot vetnek előre. A felszínen minden csendes, de a mélységben nagy kavargás van, a zugása hallszik már, a fák leveleit susogtatja a zivatar előszele, a távolban egyes villámsugarak tarkítják a látóhatár alját, a dörgése majd csak ezután jön.

A nemzeti párt beolvadásának és a dissidensek visszatérésének természetes következménnyel, hogy a kabinet is megfelelőleg alakuljon. A meg- és hazatértek várni akartak az új választásokig — de a miniszterelnök türelmetlen és sürgeti a kabinet végleges megalakítását, mert őszre nagy közjogi harcok lesznek, melyek során alighanem az 1867. évi VII. t.-cikket is módosítani kell és ezekhez homogen-párt és ugyanolyan kabinet kell.

A nemzeti párti korifeusok közül többen megpuhultak, a dissidensek még nem, de meg fognak szintén puhulni és immár a bársonyszék gazdát fog cserélni és néhány új államtitkár is fog a minisztereknek assistálni. Két tárczát akarnak mindenképp nyomban betölteni: a belügyit és a pénzügyit. Egyik tárcza a nemzeti pártnak jut, a másik a dissidenseknek. Az új miniszterek volnának

Horánszky Nándor és gróf Csáky Albin vagy Szilágyi Dezső. Új államtitkárok volnának Gullner Gyula a belügyminiszteriumban és Bujanovits Sándor a földmívelésügyi miniszteriumban. A miniszterelnök első sorban Horánszky Nándort kínálta meg a miniszterséggel és Horánszky ezt el is fogadta, de kijelentette, hogy a kvóta elintézéséig a pénzügyminiszterséget el nem vállalhatja. Ezért Horánszky előbb belügyminiszter lenne. A belügyminiszterségre Szilágyi Dezső vágyik, de úgy látszik, hogy vannak nehézségek a tárcza illetően betöltése körül és ma nagyobb a valószínűség, hogy Horánszky átköltözése után Csáky lesz a belügyminiszter.

A miniszterelnök ezeket a változásokat a Tisza-Bánffy-csoport feje felett akarja megcsinálni; az egész csoportot feltűnően negligálja. Az elkéseredett párt ezért frondirozni készül és frondjeába be akarta venni Szilágyit is, kiről azt hitték, hogy meg lesz sértve, mert nem juthat simán a belügyminiszterséghez, de Szilágyi kikoszorúzta a csoportot. Próbálkoztak abban az irányban is, hogy a kabinet átalakulásánál ők is valamelyik határozott hívüket hoznák be, de ezzel is kudarcot vallottak.

Most azon vannak, hogy részvénytársasági alapon új napilapot csináljanak, melynek hír szerint dr. Heltai Ferenc volna a felelős szerkesztője, később pedig alkalomadtán kivonulnának és megcsinálnák az ó-szabadelvű ellenzéki pártot, melynek báró Bánffy Dezső is tagja, gróf Tisza István a vezére volna.

Mindezekből pozitív az, hogy a kabi-

netet akár előző választásokkal, akár azok nélkül rekonstruálják és hogy a Tisza-Bánffy-csoport új lap alapításán fáradozik; de már abban, hogy a csoport kivonulna, nem tudunk hinni, mert minden egyes tagját annyi anyagi érdekszál fűzi az uralkodó párthoz és a kormányhoz, hogy nem igen mernek kimenni, pedig bent elég kurtán-furcsán bánnak velük. De lehet, hogy tényleg megunták a sok negligást és bántalmat és csakugyan megcsinálják a secessiót, mely nem jelentene egyebet, mint a nemzeti párt feléledését új emberekkel és merkantil-szabadelvű elvekkel.

A nagy-szalontai Arany-ünnepély.

Pompásan sikerült ellentüntetés felélt rendezett a Kisfaludy Társaság karöltve a M. Tud. Akadémiával a nagy-szalontai Arany-ünnepélyben a Petőfi Társaság ellen.

Azok az irodalmi nagyságok, a kik távol tartották magukat egy oly országos jelentőségű ünneptől, mint a segesvári Petőfi-ünnepély, most szépen csapatostul felvonultak a nagy-szalontai házavatásra s mindenképpen kifejezést adtak, hogy ők miért is vannak itt. Hogy pedig az élet az ünnepélynek elvegyék, Gyulai Pál beszédében azt a jó baráti viszonyt fejtegette, a mely az ünnepelt költő Arany János és Petőfi Sándor közt fennállott.

Nagy-Szalonta közönsége azonban nem vett tudomást erről, hanem fellobogózta az egész utca hosszát, zöld galylyal felékesítette a házak homlokzatát, ő maga

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az Arany-szoba.

Irta: Lévy József.

Művét örök utján folytatja a végzet,
 Évek sora egymástól kergetve rohan
 Fénynek, hatalomnak sirtás az enyészet
 Nem hal meg a költő, nem halt meg Arany!
 Szelleme fenröptét gyönyörködve nézzük,
 Borongó alakját még vissza idézzük.

Jól esik, mikor az ismerős vidékre
 Messze világból a vándor hazatér
 Borostyánnal, melyet örökzöld füzérbe
 Font neki az élet, a nyílt csatatér.
 S bölcsőjét is, melyben ringatta szegénység.
 Megaranyozza az érdem és dicsőség.

Im dalunk fiát a hü magyar Szalonta
 Haló porába is el nem feledé,
 Im édes anyai kebelére vonta
 S hirdeti büszkén, hogy Arany az övé.
 Jöszte fiam, ugymond, végy szállást közöttünk
 Testvéri szeretet csókjába fűrésztünk.

Neki tömjénfűst és ünnepi zaj nem kell,
 Nem kell menedéktől fényes palota.
 Vágyai nem szálltak fent a fellegekkel,
 Gyöngye hiuság nem sarkalta oda:

Szülőföldjén kívánt csak egy fecskéfalat,
 Hogy rejtve pihenjen a költő ez alatt.

Most nem óhajt többé parányi telket sem
 Ő és kis családja csendlakta helyét;
 Kertet se, hol maga vessen, ültetgessen,
 Hová el-el várná muzsája kegyét:
 Egy szoba enyhébe vonul ma nyugodtan,
 Életének számos földi tárgya ott van.

Ott minden apróság egy-egy drága emlék,
 Melyen szeme csüggött, melyhez keze ért;
 Lelkéből egy parány tán rajtok lebeg még
 És lángol örökké eszményeiért.
 A ki megérinti, vagy merengve nézi:
 Bűbájos hatalom ígézetét érzi.

Mert Isteni lantján ihletetten zengve
 Összhangba fűződött a báj s az erő
 Mélység és magasság, érzelem és eszme
 Egyszerű fenségben éghez emeli . . .
 Honi göröngyből kelt dugszagdag vetése
 Nemzete szívéből minden érverése.

S óh mi szép, hogy ép' itt nyílik számára lak:
 Itt egy régi erdő biztos kebelén!
 Illenek hozzá az ódon tömör falak
 Ős magyar alföldön, róna mezején.
 Itt a hősök lelke mind fölkel előtte,
 Kiknek alakjait emlékébe szötte.

Sőt nemcsak a hősök, régi dicső árnyak,
 Azok is, szívének édes felei,
 Kik a földön immár senkire sem várnak,
 Őket a tulvilág együtt öleli.
 Mert hiszen egymástól a sir meg nem fosztá,
 Éjjeli órákban idegyűlnek hozzá.

S a »sonka tornyot« már hü kegyelet óvja,
 Benne oltárt is a muzsáknak emel;
 »Vérése, bagoly nem lesz örökös lakója«
 Köve rovatékit gyom nem veri föl,
 Vihar elkerüli, idő megkíméli,
 Zimankós multjéért, szebb napjait éli.

Örök tűzü csillaga tündöklék felette
 Mely messze löveli sugár özönét
 Pusztai vándor ha útját erre vette
 Lelkesedik, buzdul rávetve szemét.
 A költőre gondol, édes ámulatban,
 Kinek hamva távol, de szelleme itt van.

Vagy nem! ne csupán itt, eszük, néma lakban,
 Nagyobb az a szellem, nem fér az el itt.
 Fuvalljon mindenütt köztünk száz alakban
 S osztogassa bőven drága kincseit.
 Lantja koszoruját bár mint idehozzák,
 De lakása legyen egész Magyarországon!

pedig kivonult lelkesedni a Toldi-térre s a hajdu utód végig hallgatott minden beszédet, sőt még akadémiásan hangzó beszédek mellett is kifarított rendületlenül. Igazi, a nagy költő emlékéhez méltó lelkesedés és kegyelet érzés itt volt igazán a nép közt, mely tudta, hogy mivel tartozik nagy szülőtte iránt.

A rendezőség az ünnepélyen Széll Kálmán elnökkel élén, továbbá Tatár Balázs, Hadházy Kálmán, dr. Balogh Elek és még többen derekas munkát végeztek; ennek dacára azonban, mint minden nagyobb ünnepélyen történni szokott — különben — nem volt tulságos nagy rend. A kolozsvári Nemzeti Színház tagjainak ellátása pld. csaknem teljesen kiesett a rendezés köréből. Nagyobb hiba azonban nem történt. A banketten is minden rendben volt, csak Vitkovszky plébánosnak Tisza Kálmánra mondott felköszöntője keltett feltűnést.

*

Az ünnepély lefolyásáról kiküldött tudósítónk a következőket jelenti:

Az ünnepély kezdete.

Az ünnepély a Toldi-téren vette kezdetét d. e. 10 órakor. A református templom mellett felállított terjedelmes tribünön egyik oldalon Nagyszalonta s környékének intelligenciája, nők, férfiak vegyest, a másik oldalon pedig a magyar sajtó képviselői foglaltak helyet.

Középen a szónoki asztal körül voltak félkörben: A vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselőjében Beöthy László főispán, a m. tud. Akadémia képviselőjében Gyulai Pál, Kozma Andor, a Szigligeti Társaság képviselőjében Rádl Ödön, a műemlékek országos bizottsága nevében Gyalus László, Tisza Kálmán, Széll Kálmán, Rozvány György, Szunyogh Péter alispán, Géressy Kálmán, dr. Kardos Albert és dr. Gulyás József a debreczeni Csokonai kör képviselőjében. Az emelvényen láttuk többek közt a következőket: Strobl Alajos, Mezey Mihály kir. közjegyző, Rácz Mihály főjegyző, Láng József, Beczkay Lajos, dr. Dési Géza, Tóth Imre. A kolozsvári Nemzeti Színház tagjai Follinus Aurél igazgatóval élőkön. Nagyszalonta város intelligenciája közül ott láttuk többek között a következőket:

Szikszay Lajos, Hadházy Kálmán, Kornstein Hermann és Emil, Becher Áron, Steiner Albert, dr. Reiner Albert, Csorvássy István, Czeglédi Imre, Erdélyi Gyula, Nagy József, Szemes Péter, Balogh Mihály, Balogh László orsz. gy. képviselő, Lévy József, Tatár Balázs, Király József, Bonczos Mihály, Fejér Gyula, Kövér Imre, id. Podráczky Rezső, Lazarovics Gábor, Reich Jakab, Toth Mihály, Balogh Sós Sándor, Szántó Károly, Széll Kálmán, Vig András, Kovács Károly, Winkler Lajos, Böszörményi Lajos, Zeiterer József, Rácz Rihály, dr. Balogh Elek, Lovassy Ferencz, Nagy Márton, Rozvány György, Rozvány József, Baranovits Ferencz, Witkovszky Florián stb. stb.

Az ünnepély a nagyszalontai dalárda Hymnus énekével vette kezdetét, mely után Széll Kálmán ev. ref. esperes, az Arany Emlék-egylet elnöke lépett a közönség elé.

Egy egyszerű ünnepélyre gyűltünk össze, — ugymond — az Arany-muzeummá alakított Csonka torony megnyitására. Mély hálaérzelem fogja el ezen alkalommal szívem. Isten bölcsességének mély gazdasága, mely mégére mehetetlenek a te utaid. A 300 hajdu vitézek megalapíták a vártornyot, véreket ontva a szabadságért. A nagy futáskor ők maguk fel-dulják, sőt elhagyják romokban. Azután ezen torony új életre kelt a költő dalában. Új életet adott e nép nyelvének is a nagy költő s ennek viszhangja messze időkre kihát. Ez a nagy költő már csöndesen pihena tölgyek alatt. A romban heverő Csonka toronyt azonban a kegyelet újra építi. Nagyszalonta »nevezetes« város lett, újra nemzeti oltár, hova a kegyelet imádkozni jár. Áldottak legyenek, kik ezt a tornyot a kultura templomává szentelik föl, hogy hirdesse a költő ígését. Nem hal meg az, ki milliókra költi dus élte kincsét.

Ünnepelő közönség! Menjünk e templomba, a nagy embernek életéből merítsünk erőt a jövő munkára. Ezen kéréssel nyitom meg az ünnepélyt.

Lévy József, a költők Nesztora reszkető hangon olvassa föl gyönyörű alkalmi költeményét; Arany-szoba című, melyet tárcza rovatunkban közlünk egész terjedelmében.

Rádl Ödön: A költőket kortársaik rendszerint azon hatás szerint mérlegelik, melyet korukra gyakoroltak. Ha eltalálják a hangot, melynek a kortársak hódolnak, az érzést, mely utat tör magának, meg van a siker. De kérdés, hogy nem-e aberráció ez a hang és irány? Innen van, hogy némely költők és írók tünelményes hatással voltak a korra, míg a nagy szellemek csak évtizedek múlva tüntek fel. Csak a 30-as évek végének és a 40-es évek elejének példájára hivatkozom, mikor az almanach költőket ünnepelték, míg Aranyt, Petőfit, Vörösmarthyt egyáltalán nem ismerték. Ugyanígy történt Göthével és Schillerrel is.

Ennek a jelenségnek az oka a közönségnél a kritikai és szépészeti érzék hiánya. A titánismus igen hálás és könnyű dolog. Ennek kifejezést adni, nem törődve nyelvvél, szabálylyal, művészeti igazsággal, az lehet költészet, de nem igazi költészet. Az igazi költészet megköveteli, hogy a szabályokat megtartsák. A költői tehetség értékét nem az a hatás adja meg, melyet korára gyakorol, mert a rossz izlés aberrációra vezetheti az irodalmat. Ezután a szónok Arany költészetének értékét fejtegeti.

Arany nem volt a nagy tömeg költője. Ő az emberi, élet és természet költője volt. Csak egyetlen művével hatotta át teljesen a nemzetet — Toldyjával, mert arany költészetének értékeléséhez szépészeti érzék és kritikai tehetség szükséges és azért az ő költészete nyerni fog értékben, mint Homér, Schakespear stb. műveinek értéke, ha kifog fejlődni a nemzetben a szépészeti érzék és kritikai tehetség. Költészetét a külföld is tudja méltányolni. Flórenczben jártakor a Dante albumban nézegette a Dantét dicsőítő óda-pályázaton beérkezett műveket s ott találta az Arany Jánosét is, melyre a bíráló bizottságnak az volt a megjegyzése, hogy a beérkezett művek közt a legnagyobb értékű, de nem pályázatképes nyelven van írva. Arany uralta a költészet egész birodalmát. Vannak, a kik azt állítják hogy nem volt lyrikus, de lehet, hogy ezek a mennyiség szerint ítélnék, mert nála a magyar lyra remekei találhatók. A népnyelvet az irodalmi nyelvvél senki úgy összhangba nem tudta hozni, mint ő. Nem tájszólással dolgozott, hanem a magyar nép gondolat világát igyekezett kifejezni. Oly vidéken született, élt, nevedett ugyanis a hol a magyar nyelvet legtisztábban, a legeredetibben beszéltek s ez a vidék pedig Nagyszalonta és a Sárrét. Itt tanulta ő meg a tősgyökeres magyarságot. Emberi és költői egyénisége egyszerű, mint a rónaság, melynek közepén lakott s a főváros zajából is folyton ide kívánczolt vissza. Legyen emlékezete áldott.

A nagyszalontai dalárda most Arany János egy dallamára Költő Kálmán alkalmi versét énekelte el, mely után Szász Károly a M. T. A. nevében a következő üdvözlő szót mondotta:

A m. tudományos akadémiától azt a megtisztelő megbízást nyertem, hogy az első Tudományos Egyesületünket ez ünnepen képviseljem s az ősi időkből fentmaradt és most Arany János emlékére átalakított toronynak küszöbére az elismerés és tisztelet koszoruját Akadémiánk nevében tegyem le.

Szász Károly beszéde.

A M. T. Akadémia 70 éves életében annyi jeles tudós és kitűnő közt csak kevesen voltak, nagyobb részük már elhunyt, kik az Akadémia tiszteletét és koszoruját inkább megérdemelték volna, kiknek neve és emléke soha, talán századokig méltóbb kegyelettel fog megőriztetni, mint Arany János.

Első alapítója Széchenyi István, kitűnő elnökei gróf Teleky és báró Eötvös József, tudós főtitkárai Toldy Ferencz és Szalay László, nagy költői Kölcsey, Beresényi és Vörösmarthy, a nagy irodalom alapító Kazinczy, a két jeles polykisztor Brassai és Csengery s tudósai koruk névsorában nemcsak méltó helyet

foglalnak el, hanem fölülmulhatatlanul ragyog Arany János neve, ki a tudóst és költőt az emberek legszebb tulajdonait, az erkölcs tisztaságot, az igaz egyenességet, az önérettel párosult szerénységet, a kötelességtudó munkásságot egyesítette magában. Külsején nem viselte s nem ragyogtatta sem a rang, sem a lángész, sem a szellem nagyságát. Talán még öntudatában sem érezte, legalább nem mutatta; még kevésbé ragyogtatta szelleme kiválóságát. Szegény, bár nemes vérből származó szülők gyermeke, szegényen, igénytelenül, sőt szűkölködésben nevedett s bár fiatalon irkált, verselgetett, amiről senki sem tudott, érintetlenül nem lépett a közönség elé, mint annyi sok más, szerepet nem kívánt játszani a nyilvánosság terén.

Szegény (bár nemességéből származó) szülők gyermeke, szegényesen igénytelenül sőt szűkölködésben is nevedett. S bár fiatalon már irkált verselgetett, a miről senki sem tudott; Vörösmarthy elhallgatott. Kevés év múlva elhunyt és a nagy férfiakból csak Arany maradt meg. Az egész nemzet gyászba borult. Az irodalom bilincsből, az Akadémia és Kisfaludy-társaság is elhallgatott.

Kifejti, hogy Arany lett a nemzet vigasztalója. Végül így fejezi be beszédét:

Nagyszalonta dicsősége, mert Arany szülte, örökre megmarad. Az igaz magyar emberről, az ember és férfi ritka magyar példányáról, a ki nagysága érzetében is szerény s lángelméje iránt is kételkedve a legnagyobb költő: Dantéhez intézett versében mondja:

Az ember a költő, (mily bitang ez a név!)
Hitvány koszoruját reszketve elejti
És mintha lábait szentegyházba tenné
Imádvá borul le, mert az Istent sejtí.

Nem, elhunyt barátom, példányom, a te koporsód nem hitvány, te azt el nem ejtheted! Te örökké élsz s koszorud nem hervad el soha! Ime én s barátaid, irodalmunk, hazád és nemzeted s abban Akadémiánk hervadhatlan koszoruját teszem le itt, a m. tud. Akadémia nevében.

Gyulai Pál beszéde.

A Kisfaludy Társaság képviselőjében jelentem meg itt Kozma Andor társammal, ki annyi kegyelettel csüng nagy szülőtte Arany János emlékére, hogy köszönetet fejezzek ki az emlékbizottságnak, hogy épen ez épületbe rendezte be az Arany-émlékszobát.

Valóban az ugynevezett Csonka torony szoros kapcsolatban van Arany Jánossal és költészetével. Mondjuk, hogy az a Toldi Miklós vára köveiből épült s im a költő emléke összevegyül a hősével, a kit trilogiájával ő keltett örök életre. A toronyt az a háromszáz hajdu építette, a kiknek nemzetsége Bocskai, Bethlen és I. Rákóczy György zászlói alatt oly hiven küzdött az alkotmány és vallás-szabadság védelmében:

Innen a háromszáz
Táborba mezőre hadakozni hősén,
Hogy robbana mindjárt s köztük az én ősem,

Irja Arany s a Toldi szerelme végén származására mintegy büszkén kiált föl:

Szolgalta királyát, majd a fejedelmet,
Kinek én ezt irom tört címere mellett,
Zárt sisakon, pajzson, kézbe kivont kardu,
Nagyfalusi Arany, szalontai hajdu.

De nemcsak a magyar közép- és ujkorra emlékeztet ez épület, hanem a legujabb korra is. A politikai események közé irodalomtörténeti emlékek vegyülnek. A Csonka toronyt mind Petőfi, mind Arany megénekelte. Petőfi 1847-ben, Arany 1850-ben. Petőfi megemlékezőn a mult idők szabadságharczáról, mintegy óhajta az időket; Arany a legyőzött harc után méla-busan gondol a multra s a kifáradt küzdelemnek hanyatló korszakára mereng. E két hangulat hiven jellemzi a két költő hazafias

költészetét. Petőfi lelkesítője nemzetének a harcban, Arany vigasztalója a harc után. Petőfi költészetéből századokra kihangzik a kardok csattogása, a trombita hangja, az ágyudőrei s a diadal mómora. Arany költészetében a késő unokák is érezni fogják a hazafi könnyeit, gyászát, a legyőzött Magyarország sóhanyait, és szenvedése erőit. S mily őszinte és erős barátság fűzte össze a két költőt. Mikor Arany föllépett az irodalomban, Petőfi egész lelkesedéssel üdvözölte:

Mit én nem egészen dicstelenül kezdék,
Folytasd te, barátom, teljes dicsőséggel.

S a mikor csak tehette, hány-szor meglátogatta Aranyt s hány szép költeményt írt Szalontán. Arany hasonló érzellemmel viszonzta Petőfi rokonszenvét és szeretete egész melegét árasztotta reá s később mennyi bánattal gondolt a csatatéren minden nyom nélkül eltűnt barátjára s nem egy költeményében siratta meg:

Ki nékem álmomban
Gyakorta megjelenés,
Korán elhunyt barátom.
Mért nincs jel siri fádón,
Mutatni hol pihensz.

Ime, mily gondolatokat és érzéseket ébreszt bennünk a megíjult Csonka torony s bizonyára hasonlókat fog ébreszteni a következő nemzedékekben is. Épen ezért fogadja még egyszer Nagy-Szalonta városa és emlékbizottsága, a Kisfaludy Társaság szíves üdvözlését és hálás köszönetét.

A Petőfi Társaság nevében Rádl Ödön jelentette, hogy megbízás folytán koszorút helyez az Arany-szobába.

A közönség ezután a renovált Csonka toronyhoz vonult, az Arany-szobák megtekintésére s igazi meghatottsággal nézte végig a nagy költő butorait, ruhaneműit, üvegszekrényekben elhelyezett apró tárgyait, könyveit, írományait, okiratait stb.

A diszebéd.

D. u. 1 órakor vette kezdetét a népkerti nagy vendéglőhelyiségben a közebéd, melyen mintegy 400-an vettek részt. A patkó alakú asztal legfőbb helyét Tisza Kálmán foglalta el, tőle jobbra ültek Beöthy László főispán, Szász Károly ref. püspök, Gyulai Pál, Rádl Ödön, Széll Kálmán, Kozma Andor, Rácz Mihály, Mezey Mihály és Strobl Alajos. Balra foglaltak helyet: Lévy József, Szabó János esperes, Szunyogh Péter alispán, dr. Csatóry Lajos min. tanácsos, Géressy Kálmán, dr. Márkus László, Nagy Márton, Nagyszalonta és környéke intelligenciája, polgársága stb.

Az első tósztot Beöthy László főispán mondotta a királyra. A kegyelet ama szép ünnepén — ugymond — engedtessek meg neki, hogy egy ősi szokásnak hódolva, az első poharat az első magyar emberre emelje. Kegyelettel emlékezünk meg a nagy királynéről, ki oly tragikus körülmények közt tért az égbe, hogy ott is folytassa áldásos működését, amit a magyarokért haláláig tett. Áldja Isten a királyt, ki összes gondolkodásával, érzésével azonosította magát a nemzettel. Nálunk nem volt a királyság üres fogalom s ezért midőn történelmünk jelen korszakában a haladás számos jelével találkozunk, hálással nézünk a nagy király felé, kinek mindent köszönhetünk. Emeli poharát az apostoli királyra.

Széll Kálmán ev. ref. esperes emeli poharát a megjelent vendégekre, a kik fényesen igazolták, hogy Arany muzeummá alakult Csonka torony nemzeti oltár, melyhez a nemzet imádkozni jár. Emeli poharát továbbá Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszterre. Emeli poharát Biharvármegyére, a melynek közönsége már 14 évvel ezelőtt kimondotta, hogy nagy fiának, Arany Jánosnak emlékéért megakarja örökíteni.

Balogh Elek dr. emeli poharát Gyulai, Lévy, Szász, Kozma, Rádlra, mint a Kisfaludy és a Petőfi Társaságok itt megjelent tagjaira.

Szász Károly Szalonta város polgárságáért iszik. Ez a nap felejthetetlen lesz nemcsak a megjelenteknek, hanem a jövendőnek is. Egy kis város ez, de ne kicsinyeljük a kis városokat. Azt mondják, hogy a főváros fejlődésével mindent magához von. De ez nem igaz, mert ha szét nézünk az országban mindenütt igyekeznek példányokat szolgáltatni a hazában a közügyben, hazafiságban, áldozatkészségben. A hálaadásnak nem kis jelét adja Nagy-Szalonta. Ez a város büszke lehet nemcsak a Csonka tornyára, hanem gyermekére is. Legyen hálás ez a város Arany Jánosnak, a ki ilyen fényt derített a városra. Virágozzék ez a város századokig.

Kozma Andor hálás köszönetet mond Balogh üdvözlő szavaiért. Arany, a nagy költő így énekel:

Légy te, ha tudsz világgöltő,
Rázd föl a rest nyugatot.
Nékem áldott az a bölcös,
Mely magyarrá ringatott.

Ezt a bölcst ismerte ő most meg. A midőn bölcseire gondolunk, akkor eszünkbe kell jutni azoknak is, a kik a bölcst ringatják, a szalontai nőkre üriti poharát.

Böszörményi Lajos ev. ref. lelkész, Rádl Ödönre mint a Szigligeti Társaság elnökére emeli poharát.

Nagy Márton Gyulus Farkast és Strobl Alajost ülteti.

Vitkovszky Alajos r. kath. lelkész, a nagy férfiakról beszél, a kiket életükben féltre ismernek és követ dobálnak meg, egy ilyen félreismert férfiú Tisza Kálmán s az ő egészségére üriti poharát.

Molnár József a szalontai függetlenségi kör elnöke Biharvármegye tisztikarát ülteti egyszerű szép beszédben.

Géressy Kálmán kötelességének tartja, mint debreczeni polgár üdvözölni Nagy-Szalonta királyi várost, mert a mely város így megtudja becsülni Arany Jánost, az csak királyi város lehet.

Gulyás István ülteti Széll Kálmánt, mint az Arany-emlék bizottság elnökét.

Tisza Kálmán: Ha volna hiúság benne hallgatni kellene, mert az ő csekélyége nem állja ki a kritikát hiúság Arany János ünnepén elmondott beszédekkel szemben, aki maga volt a hiúság üldözője s ezért nem szabad most hallgatnia. Hálát ad a magyarok Istenének, hogy Aranyt nekünk magyaroknak adta, meghajlik Arany szelleme előtt. Arany nagyságát szerénysége mellett mindenki csodálja, köteteket lehetne róla írni, de legjobban csodálják ezt azok, a kik vele éltek, mint ő. Az ő szülőhelye Nagy-Szalonta, ritka szép ünnepel áldozott Arany, nem emléket állított, mert Arany maga állította fel magának emléket, de hódolt emlékének. Befejezésül emeli poharát hazája és nemzete szempontjából, hogy a bekövetkező időkben mindig legyenek emberek, a kik méltányolni tudják Arany János nagyságát. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Széll Kálmán Lévyt, Gyulait és Szász Károlyt ülteti.

Sas Ede az Otthon írók és hírlapírók egylete nevében beszél, Nagy-Szalonta polgárait ülteti.

Dr. Márkus László nemzeti szellem terjedésére üriti poharát.

Szász Károly Deák Ferencz példájára csak ennyit mond tósztjában: Éljen a haza, de ő hozzá mondja, hogy éljen a király.

Wlassics Gyula vall. és közoktatásügyi miniszter a következő üdvözlő táviratot küldte:

Hazafias kegyelettel eltelve a nagy költő emléke iránt, lelkemben ünnepek ma az ünneplőkkel, kik a küzdelmes, de dicsőséges multra emlékeztető Csonka tornyot a halhatatlan megéneklőről maradt ereklyék házává avatják, méltón és találóan ünnepeve ezzel

Arany Jánost, kinek örökbecsű énekeiben régi nyelvünk édes zengete hangzik s nemzetünk szenvedéseivel teljes, de sikerekben gazdag multja támad fel. Így az ő költészete öröronyként áll a nemzeti érzés ápolására irányuló törekvéseink közepette. Fogadja nagytiszteletű ur s az ünnepen jelenlevők mindannyian hazafias üdvözlőmetet.

Wlassics.

Üdvözlő táviratokat küldtek még Kiss Aron ev. ref. püspök (Debreczen), Förster Géza és Thallóczy József (Pécs), Gulyás József az Arany-kör elnöke.

Ünnepi előadás.

A népkerti nagy vendéglő helyiség a szorongásig megtelt este az ünnepi előadásra, mely 8 órakor vette kezdetét. A diszebéd ott voltak a diszebéd notabilitásai is. A rökfözt színpad nagy műelvezet is nyújtott, mert a kolozsvári színtársulat első rangú tagjai ugyancsak kitétek magukért s játékok nem hagytak semmi kívánni valót maga után. Elsőnek Jókai Mór Szigetvári vértanunk cz. drámájának egy felvonása került színre. A ritka szép magyar diszöltönyök látására szinte ámulat fogta el a közönséget. L. Fái Szeréna, Tompa Kálmán, Hatala Györgyike, Bihar Ákos Bónis Lajos, Mátyai Zsigmond ritka szép összejátékok nyújtottak. De zúgott is ám a taps bőven, a szereplők mind nyílt színen is tapsot kaptak. A második felfelvonásra Verdi operájának a Troubadournak egy változását énekeltek el Wlassák Vilma, Fehér József, Mezei Mihály és Váradiné nagy sikerrel. Az összes szereplőket előadás végeztével ismételtelen is a nyílt színre hívták.

Az ünnepély vendégei este 11 órakor tértek vissza Nagyváradra.

A Rulikovszky gyászünnepély.

Impozáns, meghatóan kegyeletes ünnepély folyt le vasárnap néhai Rulikovszky Kázmér lengyel születésű volt orosz dsidás százados sirhalmánál, abból az alkalomból, hogy ezelőtt 50 évvel végezték ki a magyar szabadság pártolásáért a lengyel hőst.

Verőfényes, szép idő kedvezett a gyászünnepélynek, melyen mintegy 5—6 ezer ember vett részt.

Gyülekezés a Szent László-téren.

Délután fél 4 órakor gyülekezett a közönség ünneplő ruhában a Szent László-térre s csakhamar egymásután érkeztek a különféle testületek, társulatok, lobogókkal: a 48-as függetlenségi párt gyászfátyolba vont lobogóval, koszorúval; az ipartestület koszorúval, Nagyvárad város hatalmas koszorúja, melyet két diszbe öltözött városi hajdu tartott, az iparos ifjuság lobogóval, koszorúval, a katolikus legényegylet gyászfátyollal fedett nemzetiszínű selyem lobogóval, babér koszorúval, melyen >50< szám volt virágból s hatalmas palmaág, rajta virágból kard, a biharmegyei tantestület koszorúval; a kötélverő, csizmadia, hentes ipartársulatok régi lobogókkal, végül 3/4 órakor megérkezett az önkéntes tűzoltó-egylet testületileg, diszben, lobogóval és a tűzoltó zenekarral.

Jelen voltak az ünnepélyen a többek között: dr. Bulgyovszky József polgármester, Szokoly Tamás a 48-as párt tagjaival, dr. Vuicsics Gyula plébános, Stark Gyula, Sulyok István, Bertsey György, Dus László, Komlóssy József, Molnár Lajos, Déry János, Réz Mihály, Serényi Gusztáv, Szűts István, Pálffy Béla.

Dr. Grósz Albert elnökkel a 48-iki honvédek, továbbá a szilágysomlyói 48-as párt képviselőiben Bartha Endre ügyvéd. A rendőrség részéről Papolczy Ferencz alkapitány, Girand

Árpád fogalmazó, Kápolnay Gyula és Réz Bertalan biztosok és egész sereg díszbe öltözött rendőr volt jelen a rend fenntartása végett.

A menet.

A tűzoltó zenekar nyitotta meg a menetet, melyben ezer és ezer ember áradatként hőmpolygott.

Utánuk következtek az egyesületek, testületek, lobogóikkal, s koszorúkkal.

A város hatalmas koszoruját két díszbe öltözött rendőr vitte.

Utána a polgármester a többi előkelőségekkel.

A tűzoltó zenekar a Kossuth-nótát és más magyar dalokat játszott, leszámítva azt a pár német nótát, a mit bátran elhagyhatott volna.

Négy óra után ért ki a menet az új központi temetőbe, hol már ekkor beláthatlan közönség várta az ünnepélyt.

A gyászünnepély.

Zsufolásig megtelt a sir környéke és az előtte levő térség minden rangú és mindkét nembeli közönséggel.

A lobogókkal a sir lépcsőjének két oldalán foglaltak helyet.

A sir kerítése borítva volt teljesen szebbnél-szebb élővirág koszorúkkal, míg a hatalmas pyramis virág guirlandokkal volt körülövezve.

A gyászünnepélyt az ev. ref. egyházi énekar és az iparos ifjak dalárdájának egyesített kara nyitotta meg a Hymnussal.

Utána *Sulyok* István ev. ref. lelkész lépett a sir elé s emelkedett szellemű, nagy hatású emlékbeszédet mondott.

Közöljük belőle a következőket:

Maroknyi népnek a szabadság isteni eszméjéért való tragikus legendaszerű küzdelme volt az, melyet az egész ország, egész Európa, az egész művelt emberiség visszafójtott figyelemmel kísért. Felemelő, magasztos küzdelem volt ez, titáni harc s egy maroknyi nép magára hagyottan kívül-belül ellenségtől körveve, vívta. A szent lelkesedés, a szentséges örület, mely a népet, a magyart meglepte, emberfölötti dolgokat, csodákat mivelt. A szabadság zászlója diadalmasan lengett s a honvédszuronyok hegyén diadal napja ragyogott. Már el volt érve a legfényesebb álom, megvalósult a legistenibb ábránd, mikor észak felől hideg szél támadt s rettenetes katasztrófa elé vitte a nemzet független harczosait s a szabadság fényes napja véres éjbe fult. Az orosz intervenció beborította a láthatárt s Lengyelhon meggyilkolója ezt irhatta urának: Magyarország fölséged lábainál fekszik. Sic fata ferebat!

Pedig voltak ép abban a gyűlölt orosz hadseregben, kik fölakarták tartóztatni a végzet kezét. A meggyilkolt Lengyelország fiai nem tombolhattak Magyarország holttestén s nem fertőzthették meg dicső kardjukat azzal, hogy a szabadság angyalának szívébe mártásák a nemes acélt. Ők jól tudták, érezték, mivé lesz az a nemzet, mely legdrágább kincsét, függetlenségét elveszít. Ők tudják, érezték, hogy a nép szabadság nélkül olyan, mint a madár, melyet szárnyán lőttek meg s a föld porába vergődni kénytelen. Ezek a katonák nem ásták meg Magyarország sírját. Ezek a katonák ugyanazért az eszméért törtek, küzdtek, melyért a mi apáink, kezükben a karddal, homlokukon a dicsőség koszorujával. Oda hajoltak a haldokló magyar testvér fölébe: Ne halj meg, bizzál, közdjél, veled vagyunk!

Ezt tette Rulikovszky Kázmér. A hős lengyel katona, ki ide jött mi közénk, hogy ha Lengyelország földjén nem küzdhetett hazája szabadságáért, küzdjön itt a miénkért.

Világosnál, hogy a szabadság napja vérbe alkonyul, fogoly lett ő is, fogoly mint mi s Lengyelország leigazójának kezébe került. Itt lőttek agyon, az életével fizetett a szabadság szeretetéért. Halála előre vetett árnya volt annak a rémes éjnek, mely Magyarországra borult. Ha áldva borulunk le azok előtt, kik honszerelmüket szívük vérével pecsételték meg, akkor erre a tiszteletra nagyon érdemes Rulikovszky Kázmér, ki vérével áztatta meg ezt a földet.

Most eljöttünk mi is a drága hantokhoz. Itt e város polgársága, gondolatban és érzésben egyik vagyunk. Ez ünnep szentségét nem tépi meg a politikai ádáz viszálykodás. Nem politikai tüntetés ez, az igaz kegyelet őszinte megnyilatkozása.

— Aludj tovább idegen, vérrel megváltott földben álmódó, álmodj Magyarország s Lengyelország szabadságáról s miglen szent álmódásod tart, megsughatjuk neked, hogy a mi hazánk szabad, a mi szabadságunk angyala feltűnt immár egy igazságos, bölcs király jogara alatt. De bizony eljön a kor, mikor Lengyelország is örvedeni fog szabadsága angyalának.

Ne félj, sirod nem lesz elhagyatva, emléked élni fog örökké, míg magyar él e hazában. Nemes hős, ha majd megjelennek e nagy érdemes tradícióju város fiai, leányai sírodnál, tanítod őket szeretni a szent szabadságot, szeretni ezt az édes, áldott hazát, mert:

... E nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt éljed, haldod kell.

A nagyhatású szép beszédet mély megilletődéssel hallgatta a közönség s végül megélejezte az ünnepi szónokot.

Ezután *Fapp* János hírlapíró szavalt a *Sas* Ede következő alkalmi költeményét:

Rulikovszky Kázmér.

Egyszerű emlék csendes, kicsi kertben,
Csendes kis kertben porló dalia!
Rablánczra vert, dicső lengyel hazának,
Szabadságunkért elvérzett fia!
Amelyet értünk ontottál, a vérért
Mit adhatunk ez ünnepen neked?
Nem adhatunk csak koszorút, virágot
És forró, igaz hálakönnyekeket.

Most ötven éve, ötven hosszú éve,
Hogy átéltük a rémes zivatart.
Mikor két óriás is megrohanta
A gyöngye, árva, védtelen magyart.
S a két óriással birkozott a gyermek,
S a reitendő tusában elbukott —
De a dicsőség napja nem a győztes,
A legyőzött fejére ragyogott!

S te láttad ezt a szörnyű harezot
És testvérkebled megdobbant reá.
Jöttél, rohantál volna hőseiddel
A háromszínű lobogó alá!
Nem értetted a nyelvünket — de mégis
Szivedbe szállt a honvédek dala.
S megértetted, hogy mit sug a füledbe
A szabadságnak égi angyala.

Mert gyermeke valál te ama népnek,
A mely a szabadságért vérezett,
A melyet lánczra vertek vad-kegyetlen,
A jogtépő, rideg hóhér-kezek.
Ó hogyne járták volna át a szived
Azok a lángoló csatadalok!
Hogyne riadtál volna lelkesedve:
»Veletek élek s veletek halok!»

S jöttél, hogy együtt küzdj a szent csatában,
És együtt estél volna el velünk:
De mint a halál megfog csontkezeivel
Kezét rád tette ádáz ellenünk.
Dördült a fegyver . . . Holtan összerogytál.
Égre kiáltott melleden a seb . . .
És haláloddal sötétebb a gyászunk
És dicsőségünk ege fényesebb.

S e föld alattunk itta be a véred,
E föld, holott apáink vére folyt.
Mely ezredéven által annyi bajnok
És annyi martyr temetője volt.
S ha nem lehettél mienk életedben,
Nekünk adott egészen a halál!
Lengyel vitéz, magyar lettél a perczben,
Amikor értünk sírba roskadál.

S most itt pihensz . . . S hol siremléked ormán
Büszkén lebbenti szárnyát a turul:
Zarándokolva eljő az utókor
S neveddel ajkán, buzgón leborul.
S rajongva száll fel tehozád a lelkünk
Ki ott vagy immár a felhők felett . . .
Az égből látunk . . . Ott a tizenhárom!
És testvérkezed nyujtanak neked!

És elrepül a lelkünk messze, messze,
Tul a mezőkön, ős Kárpátokon:
Oda, hol Bem apó bölcsője ringott,
Holott egy nép sinylődik lánczokon.
Elszáll hozzájuk s a fülükbe sugja
Hogy ne zokogjanak vigasztalan,
Mert nem lehet — nincs veszve Lengyelország,
Amelynek ily hősléktű fia van!

Magasztos emlék, vérszentelte kertben,
Megáldott porban nyugvó dalia!
A melyet értünk ontottál, a vérért
Virágot hoztunk sirod ormira,
S imádkozunk. De szívünk hő imája
Ne legyen forró könyeinknek árja;
A hősnek sírján zengjen az imádság:
»Éljen a haza! Éljen a szabadság!»

A szép hangsúlyozással, gondos tanulmányra való mély érzéssel előadott szavalatot megélejezték.

Egy gyászdal elhangzása után az iparos ifjusági önképzőkör egyik tagja »Rulikovszky« című költeményt szavalt erős, érczes hangon.

Majd *Szokolay* Tamás a 48-as függetlenségi párt elnöke lépett a sir talapzatához. Ismertette röviden Rulikovszky halálát; s a sir történetét, miként gondozták az elhagyott hantokat lelkes hanleányok és honfiak az abszolút időben s a 48-as párt miként gondoskodott 1870-ben megfelelő sírhelyről és siremlékről. Azóta *Eli-desz* Venczel, majd *Vennes* Mihály s ennek halála után egész mostanáig *Mokry* János (Éljenzés.) polgárok gondozták. A város törvényhatósága elhatározta, hogy a sirt gondozásába veszi. A 48-as függetlenségi párt nevében átadja gondozás és megőrzés végett a sirt Nagyvárad város közönségének, illetve a város első polgárának, a szeretett polgármesternek; viseljük gondját, hogy a közönség hazafias lelkesedést merítsen a martir önfeláldozásából.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester a város közönségo nevében átveszi gondozásra a sirt s jövő megőrzés végett. Tudják, mily önzetlenül ápolták a martir sírját és emlékét, megnyugtatta, hogy Nagyvárad város közönsége a kegyeletet és a sirt megfogja őriztetni. A kegyelet jeléül leteszi a város koszoruját. A hős sírjára tett koszoru hirdesse a város közönségének a szabadság iránti lelkesedését. Az utódok éljenek a hazáért.

Ezután elhelyezték a város, a 48-as párt, az ipartestület, a tanító testület, a katolikus legényegylet, az iparos ifjuság koszoruját a sirra, miközben a dalárda a Szózatot énekelte s ezzel a kegyeletes ünnepély véget ért.

Este lett, mire az ezernyi közönség eltávozott a hős martir sírjától.

A requiem.

Tegnap délelőtt 9 órakor a Rulikovszky emlékünnepély alkalmából ünnepélyes gyászmise volt a Szt. László-templomban. A templom közepén remek művü mennyezetes katófalkot állított fel *German* Károly »Kegyelet« intézete, a katófalk körül pompás kandaláberek lobogtak s az egészet pálmákkal és más déli növényekkel gyönyörűen díszítette *Jelinek* Ferencz.

A templom teljesen megtelt résztvevő közönséggel, az első padsorokban ott láttuk: Dr. *Bulyovszky* József polgármestert, *Szücs* István levéltárnokot, *Komlóssy* József tanácsost, *Istvánffy* István városi jegyzőt, *Beczky* Lajos, *Bertsey* György törvényhatósági bizottsági tagokat, a 48-as és függetlenségi párt tagjait, az öreg honvédeket, a legényegylet s az iparos önképzőkör tagjait lobogóik alatt stb.

Az ünnepélyes gyászmissén *Széchenyi* Jenő apátkanonok pontifikált, kinek dr. *Vucskics* Gyula plébános, *Krisztik* János, *Mándoky* Sándor, *Nyári* Ignác, *Varju* Lajos, *Szabó* Ferencz és *Zsák* Adolf papnövendék segédkeztek.

A rendőrök szaporítása.

— Nagyon is indokolt előterjesztés. —

A nagyvárad rendőrségről sokszor megírtuk, hogy amennyire kevés a számuk, éppen oly óriási a megterheltségük.

A 80 rendőrből egy csapat különféle ordnancz szolgálatot teljesít, egy másik csapat pedig kézbesítő teendőket végez egész nap s este beállanak éjjeli őrsgébe. Ekkor is nem egy-két utcza, hanem óriási terület felett kell őrködni.

Tarthatatlan állapot volt ez eddig is, még türehtlenebb lesz új év után, ha az új bünygi eljárás életbe lép.

Ifj. Rimler Károly főkapitány már többször felszólalt a mostani tarthatatlan állapot ellen. Tegnap egy terjedelmes előterjesztést tett a városi tanácsnak, amelyben két rendőrtisztviselő és 20 új rendőr felvételét, továbbá a rég nélkülözött bejelentési hivatalt és a rendőrtisztviselők egyenruhájának kötelező behozatalát sürgeti.

A főkapitány beadványának bő kivonatát a következőkben adjuk:

A főkapitány előterjesztése.

Kéri a városi tanácsot, hogy sürgősen tegyen előterjesztést a közgyűléshez az iránt, miszerint a rendőrség létszáma 1900. január 1-től két, egyenként 600—600 forint fizetéssel és 200 forint lakbérrel javadalmazott rendőrtisztviselővel (polgári biztos), továbbá 10 első osztályú és 10 második osztályú, összesen 20 rendőrrel szaporíttassék. Továbbá ugyanakkor állíttassék fel a bejelentési hivatal s a külszolgálatot teljesítő rendőrtisztviselők egyenruha átalányul látassanak el.

Indokolásul felhozza, hogy a mai létszám elégtelen s ezt a laikus közönség is tudja s a szaporítás elkerülhetetlen.

Bünygi nyomozó osztály.

A két polgári biztos állás szervezését szükségessé teszi az 1900. januárban életbelépő új bünyvadi perrendtartás, mely megköveteli a rendőrség kebelében egy külön bünygi nyomozó osztály felállítását. Ugyanis a város területén elkövetett bünygyekben a vizsgálóbírói teendők a rendőrségre nehezdednek. Ezen teendőket kell végezni a két új rendőrtisztviselőnek.

A mostani rendőrtisztviselőket ugyanis a közigazgatási rendészet száz- és száz teendői igénybe veszi s különben is el vannak foglalva írásbeli teendőkkel, pedig a bünygi nyomozással igénybe vett tisztviselők írásbeli teendők végzésére nem érhetnek rá.

Például a múlt évben egy-egy rendőrbiztos circa 4000 darab hivatalos aktát intézett el s e mellett naponként ellátták a vásárügyet, kiállítják a járlatokat, felügyelnek a vágóhidon, rengeteg statisztikát állítanak össze stb.

Ez okból okvetlen szükséges a bünygi nyomozó osztály felállítása, mely ügyosztálynak egyetlen feladata a közbiztonság javítása lesz.

Kevés a rendőr.

A rendőri létszám felállítása szintén égetően szükséges.

Tizenöt évvel ezelőtt állapították meg a rendőrök számát s bár 1892-ben az éjjeli őrköt rendőrök váltották fel, de a létszám nem emeltetett. Tizenöt év alatt pedig nagy lépésekkel fejlődött a város; csak a lakosság létszáma 8000-el szaporodott; egészen új városrészek keletkeztek, melyek állandó felügyeletet igényelnek; a vásárterek széthelyeztettek, új kaszárnyák építettek s ezek közelében rendőrkülönítményeket kell felállítani, mert itt huzódnak meg leg-

inkább a közveszélyes egyének, kikre állandóan fel kell ügyelni.

Az új köztetek és sétahelyek is állandó felügyeletet igényelnek; a fő vasut állomás forgalmának növekvése, két új állomás rendszerezése szintén a rendőri létszám felemelését követelik.

Az is köztudomásu dolog, hogy a mai létszám mellett az éjjeli szolgálatot kellőleg nem lehet teljesíteni, mivel 8—10 utcza esik egy rendőr felügyeletére; a Szent László hidtól a vasutig 1 rendőr, a Nagypiaczon 1 rendőr van.

A mai létszám mellett rendes szolgálati beosztást készíteni csaknem lehetetlen; annyi a közrendőrségre háruló közigazgatási teendő, hogy a rendőrök szünet nélkül szolgálatban vannak, pedig a rendőri szolgálat megköveteli a rendes pihenést. A mai létszám mellett ez keresztül nem vihető, mert éjjeli szolgálatra napali következik vagy megfordítva, mely rendszertelenségnek aztán az a következménye, hogy ezen nehéz állásból a rendőrök szabadulni igyekeznek s oly szolgálatba lépnek, ahol az emberanyag nem lesz ily mértékben kihasználva.

A bejelentési hivatal.

Ugyanez alkalommal kéri a főkapitány a Tanácsot a bejelentési hivatal felállítására is, már csak azon egy indokból, hogy helyes bünygi rendészet bejelentési hivatal nélkül el sem képzelhető.

De meg másrészt minden oldalról elhangzó óhaj a szegényügy rendezése. Már eddig is sokat fáradoztak, sok anyagot összegyűjtöttek avégből, hogy a szegényügy mikénti megoldása tekintetében az illetékes hatóságnál érdemleges javaslatot tehessenek, de bejelentési hivatal nélkül minden fáradozásuk kárba vész s mindaddig nem is fognak eredményt elérni, míg a bejelentési hivatal: e legfontosabb segédeszköz nem áll rendelkezésükre. Ma már különben is alig van nagyobb város, hol bejelentési hivatal nem léteznék.

A rendőrtisztiek egyenruhája.

Végül megemlékezik a főkapitány arról, hogy 1892-ben a rendőrtisztviselők egyenruhájához 50%-al járult a város, de utóbb az egyenruha egész terhe rájuk esvén, azt be nem szerezhetők, pedig a közönség érdeke, hogy a rendőrtisztviselők könnyen felismerhetők legyenek. Kéri, hogy hét külszolgálatot teljesítő rendőrtisztviselő és pedig egy alkaptány és hat rendőrbiztos fejenként és évenként 80 frt egyenruha átalány összeggel látassék el s ez összeg az 1900 évi költségelirányzatba felvéttessék.

Nyomorba jutott szintársulat.

Nem tudom mily alapon, de egy zümmögő cserebogárhoz hasonló egy színésztrupp, mely után a város közönsége kalappal hadonászik s kergetődzik, hogy leüsse a levegőből s kioltsa nyomoruságos életét.

Fekete Miksa, harmadrendű szintársulatánál van ez így, mely most Nagyszalontán rendez színidényt s itt a végső nyomorba jutott. A történet nagyon szomorú s ott lehet mindjárt kezdeni, hogy benézünk a Korona udvarában levő rozzant bódéba, a földszintről fellépünk a színpadra s megnézzük a társulat kellekeit, színfalait. Amazokból alig van egy néhány, emezek pedig olyanok, hogy mondhatni alacsonyabbigényeket is alig elégítik ki s illusiót egyáltalán nem támaszthatnak. Ügyetlen piketolások, lehetetlen, bántó rajzokkal, kiáltó színekkel. Az itteni szintársulat tagjai, a kik a diszeloadásra mentek Nagyszalontára, s a kit

kiváncsiság vitt be, leverten járkáltak a nyikorgót recsegő deszkákon, melyeknél némely istálló-nak jobb a hidlása. Itt produkálni valamit egyedül az emberi tehetségtől és igyekezettől függ, mert nem hat meg semmi, nem kápráztat fény, disz, csillogás, ha csak nem az Isten adta tehetség.

És mégis volt valaki Nagyszalontán, akit bántott a cserebogár zümmögése s ez a valaki a ki Nagyszalontán sok minden, nem más mint maga a főszolgabíró.

Nem keressük az okokat, hogy miért záratta be a főszolgabíró ur még e hó elején az előadásokat, a mint ez az ügy már a lapokban szellőztetve volt, de tény az, hogy három nap mulva előadások *alispáni rendelet* folytán újra tartattak.

A cserebogár tehát kimenekült a kalapból, de azért a hajsza nem szűnt meg, sőt most már a félváros a kergetésébe fogott, hogy elfogják, leverjék s eltámassák a nyomorult férget.

Azt beszélnek, hogy a főszolgabíró ur a fenti alispáni rendelet után, mely megengedi, hogy ismét előadások tartassanak, társadalmi akciózt kezdett a társulat ellen a kaszinóban s mindenütt, hogy ezután ne járjanak a színházba. Nem hihetjük, ismerve a főszolgabíró intelligenciáját, hogy annyira kegyetlen lenne. Inkább hihető, hogy a kaszinó szolidaritást vállalt a főszolgabírósággal a szintársulattal szemben. Ez valószínűbb is. Bármint legyen is a dolog, annyi tény, hogy a »hecce« óta a színház minden este üres, a társulat kétségbeesetten iparkodik magának látogatókat szerezni, de nem tud, azon a helyen, a hol minden nyáron állomásozott és mindig jól kifizette magát az ott tartózkodás. Elmenni onnan pedig nem tudnak, mert a rossz idők miatt holmi finanziaális dolgok a városhoz kötik a társulatot.

Egyetlen reményük az Arany ünnepély volt, hogy talán egy telt házzal kihuzhatják magukat a bajból. Azonban ezen reményük is kárba vészett. Egy titokzatos kéz belenyult reményeik szállaiba s össze kuszálta azokat. Az ünnepélyre rendezett diszeloadásra a kolozsvári szintársulat tagjai mentek ki játszani.

Azonban ők még is meghirdették az előadást, még pedig »diszeloadás«-t s kitűzték előadásra *Follinus* Aurél népszínművét a Nánit. A pénztárnok kinyitotta a pénztára ablakát előadás előtt, de csakhamar ismét becsukta s elment sétálni, nézni is az ünnepélyt.

Nem zárhatjuk be e cikket jellemzőbb sorokkal, mint a mit a *Szalontai Lapok* színi kritikáinak végéről szakítunk ki.

E mindent megmagyarázó néhány sor a következőleg hangzik:

»Még egy hét és bezárulnak Thalia szellős csarnokának ajtai. Felkérjük tehát a műpártoló közönséget, hogy a színházat ez utolsó héten minél tömegesebben látogassa, hogy így a társulat ne távozzon tőlünk *olyan hangulatban*, mintha Szalontán egyáltalán nem volna érdemes színészeknek a lábukat betenni.«

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-6-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **A román királyi pár Nagyváradon.** *Károly* román király és neje az éjjel 2 órakor az 501. számú gyorsvonattal Nagyváradon keresztül Bécsbe utazott.

* **Az Orsolya-zárda** szép ünnepélye a vasárnapi számban leírt sorrendben folyt le; nagyszámú közönség, szülők és rokonok a templomban. Az ünnepély kezdetével a jelöltek menyasszonyi ruhában, koszoru és fátjollal fejkön, égő gyertyával kezükben, nyoszolyóasszonyok és koszorusleányok kíséretében, harangok zúgása közt vonultak be a templomba, kezdetét vette a sz. beszéd, dr. *Némethy Gyula* theol. tanár szokott ékesszólásával a szerzetesi hármast fogadalmat jelentőségét fejtegette. A beszéd után *Vinkler József* v. püspök ünnepélyes sz. misét tartott, melyen dr. *Lindenberger János*, *Halász Gyula* papnevelői lelkiatya, *Nyáry Ignác*, *Varju Lajos*, *Szabó Ferencz*, dr. *Némethy Gyula*, *Makucz Ernő* zárdalelkész s több növendékpap segédkezett. A jelöltek mise alatt áldoztak, sz. mise után folyt le a beöltöztetés szertartása. Nyoszolyóasszonyok dr. *Papp Oszkár*né, *Schlauch Josephin*, dr. *Mayer Ágoston*né, *Pap Anna*, *Kakucsiné* és *Glatz Antalné* ő nagyságáék voltak. Koszorus leányok: *Papp Cosima* és *Ella*, *Schindler Mili*, *Taksás Ilona*, *Barényi Tinike*, *Kakucsi Juliska*. Az egyházi ünnepély befejeztével a nyoszolyóasszonyok és koszorus leányok, a hat újoncz legközelebbi rokonsága s azonkívül a város előkelő hölgyei közül néhányan nevezetesen: *Kubicsek Kati*, *Sal Ferenczné*, dr. *Bulyovszky Józsefné*, dr. *Grósz Albertné*, özv. *Hauter Adolfné* ebédre a zárda szívesen látott vendégei voltak. A jelen volt vendégek fesztelen kedélyesség közt költötték el a zárdaszüzek egyszerű ebédjét, mely talán éppen e miatt volt egyuttal izletes is. A kedélyes ebéd d. u. 2 órakor ért véget, mely után a vendégek eltávoztak, valamennyien azon meggyőződéssel, hogy boldogok azok, kik így Istennek és az emberiségnek szolgálva töltik el életüket, de másrészt hisszük, hogy csak mélyebb gyökereket vert bennük az a meggyőződés, hogy boldogok azok a szülők, akik ily gondos és körültekintő nevelők gondozására bízhatják gyermekeiket!

* **A polgármester meghívása Amerikába.** Az Ozeánon tul, Philadelphian a Kereskedelmi Múzeum értekezletet tart, a melyre Nagyvárad város polgármesterét is meghívták. Azt hisszük azonban, hogy a mi polgárnagyunk aligha vesz részt ezen az értekezleten. A magyar kereskedelmi és iparkamarák képviselőiben a nagyvárad kongresszus tudvaleg *Szavay Gyula* győri kamarai titkár küldte ki az értekezletre.

* **Felhívás az Iparos-kör t. tagjaihoz.** A nagyvárad »Pinczér-egylet« zászlóavatási ünnepélyére az Iparos-kört meghívni sziveskedett, választmányunk határozata folytán. Felkérjük az Iparos-kör tagjait, hogy az ünnepélyen minél nagyobb számban és tömegesen megjelenjen sziveskedjenek. A gyülekezés aug. 30-án szerdán délelőtt a Fekete-Sas szálloda előtt lesz, a kivonulás testületenkint az ünnepély színhelyére a Rhédey-kerti Sport-térre. Nagyvárad, 1899. aug. 29. *Milibák József*, elnök. *Jankovich János* titkár.

* **A hazai aszfalt.** A nagyvárad törvényszéki palota előtt készített aszfalt járda nem felel meg a szabályoknak, mert tulajdonképpen nem is aszfalt az ott felhasznált keverék, hanem csak egyszerű petroleum-salak, kővel keverve. Nagyvárad városa nem is fogja átvenni. A magyar aszfalt részvénytársaság beadványt intézett Nagyvárad városhoz, amelyben összehasonlítást tesz a valódi aszfalt és a petroleum-

salak között. Kéri, hogy a törvényszék előtti terület aszfaltozását bizza reá a város. Ha a motani burkolat alatt a betonréteg jókarban van, 2 centiméter vastag kitűnő aszfalt burkolatot készít négyszögméterenként 2 frt 50 krajczárjával.

* **Nagyvárad számokban.** Dr. *Bulyovszky József* polgármester felhívására a városi mérnöki hivatal összeállította Nagyvárad épületeinek és népességének statisztikáját. E szerint Nagyváradon van: utca 103 (?), ház 2897, ezek közül három emeletes 1, két emeletes 17, egy emeletes 131, földszintes 2720, gyár (gőzmalom, szeszgyár, téglagyár, trágyagyár) 19, kaszárnya 9. A polgári lakosság száma 41,939, a katonaságé 3921. Csak az utcák számát keveseljük, hisz nem régen a »keresztelő-bizottság« 150 utcának akarta a nevét megváltoztatni.

* **Lopás a vasuton.** *Veres Pál* földész állítólag katonai behívás miatt Kolozsvárról Nagyváradra jött vasuton egy jókora üveg pálinka társaságában. Mire a pálinka elfogyott *Veres Pál* is eléggé kaptos volt és nem sokára egy lopás is történt abban a szakaszban, amelyben ő utazott. Azonban nem mint rendesen történni szokott, hogy az elázott embert lopják meg, hanem ellenkezőleg ő lopott ki társa zsebéből egy ezüst órát láncostól, melyet letartóztatása alkalmával meg is találtak nála. Azzal védekezett, hogy társa is részeg volt, mint ő.

* **Kigyuladt szemétdomb.** Tegnap este a tűzoltó őrtoronyból tüzet jeleztek, még pedig Újvárosra. A tűzoltóság ki is vonult Nagy-Körözs-utczára s ekkor kitűnt, hogy a tűz olasziban van. Halász-utca végén gyuladt meg a felhalmazott szemét, de csakhamar eloltották.

* **Az iparos polgárokhoz!** A nagyvárad »Pinczér-egylet« 25-ik évi fennállásának jubileuma alkalmával f. hó 30-án megtartandó zászlóavatási ünnepélyre az ipartestületet is meghívni sziveskedett, e megtiszteltetést előjáróságunk kedvesen fogadva megköszönte, megbizván az elnökséget, hogy az ünnepélyen való részvételre az ipartestület tagjait annak idejében hirlap útján kérje fel. Felkérnek a nagyvárad ipartestület előjáróságának tagjai és a kebléhez tartozó iparos polgárok, hogy a »Pinczér-egylet« zászlóavatási ünnepélyénmentől számosságban megjelenni sziveskedjenek. A gyülekezés augusztus 30-án szerdán délelőtt 10 órakor a »Fekete Sas« szálloda előtt lesz és onnan ünnepélyes tömeges kivonulás az avatási szertartás színhelyéül kijelölt Rhédei-kerti Sport-térre. Kelt Nagyváradon, 1899. évi augusztus 29-én. *Bertsey György* ipartestületi elnök, *Jankovich János* ipartestületi főjegyző.

* **Államfogyók szabadulási oklevele.** Az unalom termi néha a legötletesebb bohóságokat. Mert hát az unalmat csak el kell üzni valamivel. Így okoskodnak a szegedi államfogház lakói is, akik egymás között mulatságos szokásokat honosítanak meg, amin szívesen derülnek s még később is kedvesen emlékeznek vissza. *Gallowich Jenő* volt nagyvárad hirlapíró, ki jelenleg egy évi büntetését üli le az államfogházban, honosította meg a párbajért elítélt államfogyók között, hogy az államfogyók szabadulásuk alkalmára oklevelet állítanak ki egymásnak, mit azután magával visz emlékné a szabaduló fogoly. Érdekesnek tartjuk ezt a nem hivatalos szabadulási oklevelet ide igitatni:

»Mi alulírottak hitelesen bizonyítjuk, hogy N. N. ur, páros viaskodás vétsége miatt . . . napra elítélt államfogyó ittléte alatt előzőkenysége és szeretetreméltósága által valamennyiünk tisztelését és becsülését kiérdemelte, miről ezen aláírásunkkal hitelesített oklevelet adjuk.«

Ezután következnek az államfogyók aláírásai. A szabaduló pedig boldogan szorongatja hóna alatt a fimom papirosra, czikornyás betűkkel írt oklevelet, mely otthon díszes rámába kerül és büszkén csüng a falon.

A vendéglősök kongresszusa.

— Három napos ünnepség. —

Ismét nagy ünnepségek színhelye Nagyvárad

Alig ért véget a kereskedelmi és iparkamarák országos értekezlete s már ismét egy nagyszabású kongresszus, összekötve az ünnepélyek egész sorozatával.

Ma délelőtt veszi kezdetét a magyarországi vendéglősök, kávéosok és szállodások szövetségének országos kongresszusa, mely sok nagyszabású és részben közérdekű ügyet ölel fel.

Az ország minden részéből tömegesen ke-resték fel városunkat, hogy tanácskozzanak az őket legközvetlenebbül érdeklő dolgokról.

Azonkívül a nagyvárad pinczér-egylet rendez olyan fényes zászlóavatási ünnepélyt, a milyen kevés volt még Nagyváradon s egyuttal közgyűlést tartja.

Az egész ünnepségek közül főként ez utolsónak említett mozzanatot emeljük ki.

A pinczér-egylet éppen úgy, mint a többi hasonló egyesületek, humánus célt szolgál. A munkában megbetegedett vagy munkaképtelenné lett tagokat fogadja gondoskodó keblére a pinczér-egylet s öreg napjakra istápolást nyújt.

Dicséret illeti meg, a kik megvetették alapját s elismerés, a kik fenntartják s igyekeznek fejleszteni.

A nagyvárad pinczér-egylet már is tekintélyes vagyon felett rendelkezik, amit krajczárokból, nehéz, fáradságos munkában szerzett fillérekéből hozott össze.

A szép ünnepélyen jelen lesz Nagyvárad város társadalmának színe-java s egyutt örül azokkal, akik ünnepelenek. Ünneplik egyletük virágzását.

A vendégek érkezése.

Tegnap egész nap talpon volt a fogadó bizottság s a kocsik szüntelenül szállították be az érkező vendégeket a vasutól.

Este 7 órakor érkezett a budapesti gyorsvonattal a vendégek zöme, akikkel jött *Gundel János*, a vendéglősök országos egyesületének elnöke.

Fogadására ifj. *Rimler Károly*, *Czeplédy Sándor*, *Stern Hermann*, *Kriszta Sándor* és még vagy negyvenen jelentek meg.

Ifj. *Rimler Károly* üdvözölte. Kivánta, hogy olyan jól találják magukat Nagyváradon, mint a milyen szívesen látják.

Gundel János megköszönte a szívélyes fogadtatást. Örömmel jöttek e szép városba, hogy megtartják kongresszusukat s a zászlószentelési ünnepélyt. Élteni Nagyvárad közönségét.

Tegnap estig a következő vendégek érkeztek Nagyváradra:

Aradról: *Garnek Gyula*, *Grüner Gyula*, *Grünvald Sándor*, *Huzó István*, ifj. *Kebely Ignác*, *Kmetykó János*, *Kovács István*, *Nagy Lajos*, dr. *Szilvássy László*, *Singer Henrik*, *Spitzer Mihály*, *Strifler József*, *Molnár Pál*.

Budapestről: *Glück Vilmos*, *Gelléri Mór*, *Gundel János*, *Wirth Ferencz*, *Eble Lajos*.

B.-Csaba: *Freyberger Márton*, *Salamon János*.

Beregszász: *Schwarz Jakab*.

Bátyu: *Mezei Mór*.

Csap: *Garai Ignác*.

Élesd: *Tózsér Imre*.

Kassa: *Seress Márton*, *Fricse Vilmos*, *Sárossy Árpád*.

Komárom: *Szarka Jenő*, *Bubics György*.

Makó: *Sonkovits János*.

Miskolc: *Weisz Mátyás*, ifj. *Weisz Mátyás*, *Klein Sámuel*.

N.-Léla: Fülöp József.

Szathmár: Bleyer Zsigmond, ifj. Bleyer Zsigmond, Pongrácz Lajos, Schwarcz Miksa.

Székelyhíd: Ádám Gusztáv és neje.

Szeged: Flóra Győző, Hegyháti Sándor, Juránovits Ferencz, Keth Károly, Priváry Pál, Rendvég József.

Szombathely: Szauer Sándor, Vinghoffer Sándor, Bors Viktor, Váradi Béla.

Ujvidék: Seifert Antal.

Tegnap este a Fekete-Sasban ismerkedési estély volt, amelyen az érkezett vendégek és a helybéli szállodások, vendéglősök nagy számmal voltak jelen.

Az ünnepségek sorrendje:

Augusztus hó 29-én: reggel 8 $\frac{1}{2}$ órakor a magyar vendéglősök országos kongresszusa a „Zöldfa» szálloda nagy termében. Egy órakor dejeuner ugyanott, a kis teremben.

Augusztus hó 29-én: délután 3 órakor a Szállodások, Vendéglősök, Kávésok, Pinczerek és Kávéségedek országos nyugdíjgyesületének közgyűlése.

Augusztus 30-án: délelőtt tíz órakor gyűlekezés a »Fekete Sas« szálloda nagytermében, onnan kivonulás a Sport-térre. Itt tizenegy órakor zászlóavatási ünnep. Utána a lövölde nyitott helyiségében két órakor diszebed, este fényes táncmulatság.

Augusztus 31-én: a város nevezetességeinek, a peczeszöllősi sörgyárnak, nagyobb pinczéknek, üzleteknek megtekintése. Villás reggeli a sörgyárban. Ebéd a Félixfürdőben, vacsora a Szt.-László (Püspök) fürdőben, utána táncestély.

EGYESÜLETEK.

Az orvos egyesület ülése. A »A Bihar-megyei orvos-gyógyszertár- és természettudományi-egylet« folyó évi szeptember hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Nagyváradon, 1899. augusztus hó 25-én. Dr. Edelmann Menyhért, egyleti titkár.

A román közművelődési egyesület közgyűlése. Déván vasárnap, templomi istentisztelettel vette kezdetét. A közgyűlésen Puscariu Hylarion szebeni érsekhelyettes tartotta a megnyitó beszédet, mely után különféle bizottságok küldettek ki. Hosszu Ferenc ügyvéd üdvözölte erre a közgyűlést. A tagok nevében Vulkán József, a Kisfaludy-társaság tagja, szép beszéddel válaszolt. Délben több száz terítékű diszebed volt. A vendégek közt feltűnően sok a nő, mert a tagok nagyobb része családotól érkezett. Puscariu elnök a királyra mondta az első felkészítőt, melyet a vendégek állva hallgattak meg és lelkes szet-reasca kiállításokkal kísérték. Duncza gör. kath. kanonok az »Astra« elnökségét és tisztikarát éllette, Réthy Lajos tanfelügyelő a megjelent magyarság nevében tartott felkészítőt, kifejtve, hogy a magyarság örömmel szemléli a román testvérek kulturális haladását, mert minél magasabbra emelkedünk, annál jobban közeledünk egymáshoz. Délután népünnepet, este pedig hangversenyt rendeztek. Holnap folytatják a közgyűlést.

IRODALOM.

Páduai Szent Antal. A nagy csodatevő szent tiszteletének emelésére írta dr. Haiczl Kálmán. Az esztergomi főegyházmegyei hatóság engedelmével. Páduai Szent Antal tisztelete napjainkban hazánkban is kiváló lendületet vett. Tiszteletére számtalan oltárt emelnek, melyeken szent Antal perselye, mint a szegénység

egyik leghatalmasabb gyámolítója, látható. Maga a szent pedig, ki életében a népek leghivebb barátja és szószólója volt, most is egyre osztogatja áldásait és kegyeit tisztelőinek. Az előttünk fekvő könyv az eddig magyar nyelven megjelent művek között legnagyobb terjedelemben öleli fel a szentnek életét, hősi erényeit, apostoli működését és számtalan csodáit, czéljál páduai Szent Antal tiszteletének terjesztését vallja s e végből Szent Antal kenyerének áldásos intézményével s annak létesítési módozataival is részletesen foglalkozik, függelékül pedig közli az imákat és ájtatossági gyakorlatokat, melyek a szentek tiszteletére különböző alkalmakkor, bármily bajban és szükségben végezhetők. A 13 nyomtatott ivre terjedő könyv ára diszes kiállításban *jűzve 40 kr., kötve 60 kr.,* s már ezért is melegen ajánljuk mindazoknak, a kik Szent Antalt tisztelik és tiszteletének terjesztésére hivatják. Megrendelhető *Buzárovits Gusztáv* könyvkereskedésében *Esztergomban.*

Igazságszolgáltatás.

A tettenért zsebtolvaj. Április hó 15-én este Judovits Szeréna kaszírő az éjjeli személyvonattal Miskolcra akart utazni. Unokatestvére Gottlieb Mór rovott multu zsebmetsző kikísérte a keleti pályaudvarhoz, ahol együtt szállott fel a leánnyal egy III. oszt. kocsiba, amely zsufolásig tömve volt tót munkásokkal. Gottlieb sietve elbucszott unokanővérétől és sietett veszedelmes mesterségét, a zsebtolvajlást újból megkísérlni. A kocsifeljárójánál, ahol a tolongás legnagyobb volt, Szencsek András csipekárus zsebéből szerencsésen ki is emelte már a pénztárczát, amikor a károsult észrevette tettét. A markos tót nyakoncsipte a menekülni akaró zsebtolvajt aki időközben eldobta a lopott pénztárczát s átadta a rendőrnek. Bűnygyében ma tartották meg a tárgyalást Czárán kir. ítélő táblai bíró elnöklete alatt. A vakmerően tagadó zsebtolvajt, a törvényszék 2 évi és 3 hónapi börtönre ítélte. Egyben pedig védőjének kérelmére kimondotta a törvényszék, hogy 500 frt óvadék letétele mellett ideiglenesen az ítélet jogerőre emelkedéséig szabadlábra helyezi a bűnöst.

S P O R T.

Match Zászlós és André között. Károlyi István és Luczenbacher Miklós a tegnapi lóverseny után elhatározta, hogy Zászlóst-t, a Szent István-díj nyerőjét és André-t a tegnapi Budai díj győztesét jövő csütörtökön, az utolsó verseny után, nyilvános matchban kipróbálják. A tét mindkét részről egyenkint 5000 forint, a verseny távolsága 1800 méter, vagyis a Szent-István-díj távolsága. André 3 éves, Zászlós 4 éves lévén, Károlyi gróf lova az egy év korért 5 kiló teherelőnyt kap. A szenzációs verseny programja e szerint a következő:

Macscs. Tét egyenkint 5000 forint, 1800 méter. Károlyi István gróf 36 pm. André 49 kg. lovasa Gilchrist, Mr. Wood. 404 pm. Zászlós 54 kg. lov. Rumbold.

A rendkívül érdekes fogadásra, melynél szenzációsabb eseménye most nem is lehet a sportsmanoknak. Károlyi István grófnak a tegnapi budai-díj után tett az a kijelentése adott alkalmat, hogy:

— Az én lovam nyerte volna az István-díjat, hogy ha futhat érte és nem Zászlós.

Ugy Zászlós, mint André ma kezdi meg a munkát az új István-díjra.

TANUGY.

Az V—VI osztályok megnyitása az olasz-i elemi fiu iskolánál. Bár a belügy-miniszter jóvá hagyása még nem érkezett le a közgyűlés azon határozatára, melylyel az olasz-i elemi fiu iskolánál Nagyvárad városa

egy új állás szervezetét mondotta ki, a községi iskolaszék érdemdus elnöke, dr. Sipos Árpád gondoskodott róla, hogy az V—VI osztály egy *ideiglenes* tanerő alkalmazása által már most szeptember 1-én megnyilhasson.

Annyival is inkább örömmel konstatáljuk e hirt, most az V—VI osztály felállítása egy régóta nagyon érzett hézagot pótol, amennyiben azon gyermekek, kik iparos vagy kereskedő pályára lépnek s a polgári osztályokat végig tanulni nem akarják, most már bevonulhatnak ide az V—VI. osztályokba, a hol megismerve hazájuk multját és jelenét, alkotmányát és történelmét, nevelésük egy olyan befejezett egészre képez, a melyet más iskolában rövid 2 év alatt egyáltalán nem sajátíthatnának el.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedd: *Boissy boszorkány.*

Szerda: *Romeó és Julia.*

Csütörtök *Mukányi* Izr. Nőegylet javára.

Péntek: *A szerelem bolondjai.*

Szombat: *Faust,* (opera.)

Vasárnap: d. u. *Bányarém.*

este: *A gésák.*

A csikós.

A mult vasárnap hazafias lelkesedéséből kevés jutott a színházra; csak közepesen telt házat kapott a népszínmű irodalom egyik legzebb gyöngye.

Komlósi Emma (Rózi) ügyessége, otthonossága népszínművekben jut teljes érvényre. Nőtázása, zamatos magyar kiejtése révén sokan nagy népszínmű énekesnővel hasonlítgatják össze.

Kassainak Bandi szerepe is legpompásabb alakításai közé való.

Török K. öreg parasztja eredeti magyaros-ságot árult el.

Vendreire valami színházrendészeti paragrafus is ráférne, amiért Márton csikós szép szerepét elmókázta.

A vasgyáros.

Ohnet divatos társadalmi színműve került tegnap este színre, mérsékeltlen telt ház előtt. Az előadás egyike volt a legjobbaknak, annak daczára, hogy a főbb szereplőkön még az Arany-ünnepély fáradalma látszott. *Tompa* Kálmán Derblay gyáros czimszerepben tüntető hatásnyilvánítást provokált maga mellett e parádés szerepében. Hálás szerepének minden hangját jól eltalálta. *L. Fáti* Szeréna Claire szerepében az est másik ünnepeltje, kit egyes felvonások után többször lámpák elé hívtak. Ezt a rangjával és szerelmével vívódó leány alakját minden tudásával, szenvedélyével alkotta meg, *Szentgyörgyi* István klasszikus Moulinet gyáros volt. Az előadás sikerét emelték játékkal *Bihari* Ákos (Bhguy hg.), *Iványi* A. (Prefout br.), *Bónis* L. (Oktán), *Hatala* Györgyike (Susane), *I. Vásárhelyi* Vilma (Jophie).

Bérletcsere. *Mukányi* — melyet szerdáról csütörtökre halasztottak az *izr. Nőegylet* kérésére s melyre a jegyek aug. 30. kelettel bélyegezve páros bérletre már előzőleg kiadattak az Egyletnek elárúsítás végett — bérletcserevel 120. számú páros bérletben fog csütörtökön színre kerülni s ehhez képest a bérlet így alakul:

Szerdán: *Romeó és Julia.*

6. 118. sz. (páros).

Csütörtökön: *Mukányi.*

6. 120. sz. (páros).

Pénteken: *A szerelem bolondjai.*
6. 119. sz. (páratlan).

Szombaton: *Faust.*
6. 121. sz. (páratlan).

A szerdára *Romeó és Julia* előadására kiadott jegyek 1-es számmal vannak lebélyegezve.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: Neidegg, fordította: Szirtes. 86

— Ezeknek azonban nem adnék helyet házamban soha. Áda, arra kell törekednem, hogy magammal vigyelek.

— Megmondom neked nyiltan, Feri, . . . mi épen nem illünk egymáshoz.

— De együvé tartozunk és nekem meg kell újra az utat szivedhez találnom. Áda, édes Áda, szeretett hitvesem, ne keserítsd annyira szívemet, ne akarj tőlem elszakadni és tönkre menni!

— Ostobaság az egész, Feri! — felelt vigan felkaczagva, — mindig oly magasan szárnyalsz. Én azt hiszem, mind a ketten iszonyu dőreséget követünk el, midőn megesküdtünk. Legjobb lenne, ha elválnánk egy időre . . . mondjuk, míg abból a nyomoruságos fészekből kikerülsz, míg apával kibékülsz.

— Hogyan egyezteted meg ajánlatodat Isten oltára előtt letett esküddel, hogy holtig el nem hagysz?

— Ah, én alig hallottam, hogy mire köteleztem magamat. Akkor tetszettél és azt hittem, hogy az engedelmség könnyű dolog. De olyan emberrel, mint te vagy, alig lehet élni . . . legalább darab ideig szeretnék a te unalmas házadtól és intelmeidtől szabadulva kedvem szerint élni.

Épen nem gyöngye szava nagyon hangos lett; annyira, hogy észre sem vette Viktória megjelését.

— Ugy látszik, megint izetlenkedel, — jegyzé meg néneje.

— Ah Istenem, még te is! — kiáltott fel Áda. Segítségére jön, Feri. Igazán különös, hogy ma ti ketten ellenem szövetkeztek. Pá! pá! magatokra hagylak. Apán kívül senki sem kényszeríthet.

— Meg van elégedve tanításának hatásával, nevelésének eredményével, Viktória? — kérdezte Ganermann, midőn az ajtó neje után becsapódott.

Viktória, Ganermann vádló tekintetével találkozáva először lesütötte szemét, majd föl emelte fejét és szikrázó szemekkel viszonzá: — Mert az a balga gyermek félreértett és rossz utakon jár, én reám essék az árny? Elveim megtestesülése én vagyok, senki más! Olyan emberhez adtak nőül, ki iránt szikra szerelmet nem éreztem, ki maga is csak egyet szeret, a pénzt! De azért hűséges felesége s gyermekeinek gondos anyja lettem. Senki sem mondhatott még rólam rosszat. Magam erejéből pontosan teljesítettem mindig kötelességemet. Miért ne tehetne más is így?

— Vele született keresztényies ösztöne és nagy akaratereje megőrizte az eséstől — felelt Ganermann. De tagadhatja-e, hogy oly gyöngye természetnek, mint Áda, szüksége van azon fensőbb támaszra, melyet kegyed eltaszított magától, de a melyhez, bizvást remélem, jobb énje még folyamodni fog. Szellemi kevélységből kísérletezett huga lelkével; Isten bocsássa meg vétékét, melylyel magát terhelte!

— Csak azt tettem, a mit jónak láttam.

— Vallja meg, hogy tévedett. Ismerje el, hogy befolyása rombolólag hatolt huga boldogságára és az enyimre. A mit ellenem vétett, szívesen megbocsátom, hisz szerencsétlenségem nem terjed a siron túl. De ha majdan, mint hiszem és remélem, az örök igazság ismeretére fog jutni, akkor be fogja látni, hogy megbocsát-hatatlan bünt követett el hugával szemben, hogy veszélyeztette örök üdvösségét és akkor kinja rettentő lesz.

Viktória önkénytelenül is összerendezte.

— Miért nem érvényesítette jobban befolyását az enyimmel szemben?

— Nem kellett-e az egyetlennek, a ki neki az igazságot megmondta és tőle önmegtagadást követelt, okvetlenül vesztenie azokkal szemben, a kik kibáznak kedveztek? Néneje ellenem küzdött és czáfolta elveimet, apja gyűlölt és üldözött, — miképen győzhettem volna?

— Es miért gyűlöli apám oly nagyon?

— Többszörös okból; mostanában legfőképpen azért, mert nem akarok neki segíkezni olyan ügyben, melyet jogtalanságnak tartok.

— Akkor sem engedne az apának, ha Ádát megnyerné vele?

— Bünt ne kövessen el az ember, ha mindjárt az egész világot is megnyerheti általa. Kegyed dőreségnek tarthatja ezt az elvet, de én ezt tekintem zsinórmértékül cselekedeteimben.

Bármily nagy volt is Viktória hibája, az igazság elől sohasem tért ki.

— Igaza van, félek, hogy rosszul cselekedtem.

— Köszönöm a szót! — mondá Ganermann megragadva kezét. Vajha forduló pontot jelentene utján! Vegye pártfogásába Ádát, mentse meg őt. Hiszen látja, hogy a könnyelműség örvényébe süllyed.

Viktória viszonzta a kézzorítást és némán kiment a szobából.

Ganermann hiába iparkodott Ádát magával csalni; aggodó szívvel utazott el.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

Páris, aug. 28. A Lanterne-nek egy munkatársa beszélgetett Du Paty de Clammal és azt írja, hogy Du Paty most vallomásának összeállításával van elfoglalva. Vallomásában állítólag nem annyira védekezni akar, mint inkább a teljes igazság kiderítését előmozdítani, nem törődve azzal, kinek válik javára vallomása. Du Paty — mondja a tudósító — minden osztályos előítéletet háttérbe fog szorítani a bíróság előtt.

Páris, augusztus 28. A rue Chabrolban az éjszaka nyugodtan telt el. Semmiféle nevezetesebb mozzanat nem adódott elő. Azt beszéltek, hogy a bezárkóztak legnagyobb szükségben vannak. Hir szerint a rendőrség egy földalatti folyósónak jött a nyomára, melyen át a bezárkóztakat élelmiszerekkel látták el. Ezt a folyósót most állítólag elzárják. Azt hiszik, hogy ez egész házban már csak két zsák burgonya van. Ma reggel kissé esett az eső és a bezárkóztak előkészületeket tettek az esővíz összegyűjtésére, de az eső nem tartott soká. A rue Chabrolban lakó kereskedők ma a belügyminiszterhez megnak, akinek utján meg akarják kérni Waldeck-Rousseau miniszterelnököt, hogy ennek az állapotnak, a mely érdekeiknek nagyon árt, vessen véget.

Rennes, aug. 28. A tárgyalást reggel 1/2 órakor nyitották meg. A megnyitáskor semmiféle incidens nem történt.

Javal rajzoló folytatja vallomását. Szeméreveti Bertillonnak, hogy Eszterházy irásával nem végzett ugyanolyan kísérleteket, mint Dreyfuséval. Javal azt hiszi, hogy Bertillonnak a helyett, hogy csupán Dreyfus irásának tanulmányozására szorított, sok más emkernek az irását kellett volna tanulmányoznia. A tanu pontról-pontra czáfogatja Bertillon magyarázatait.

Javal különösen azt igyekszik bizonyítani, hogy az az állítólagos mértani szabályosság, a melyet Bertillon a borderóban talál, nem létezik. Ezt az állítást rajzokkal támogatja az emelvényen fölállított fekete táblán. A borderó lepauszálását lehetetlennek tartja s ezt technikai magyarázatokkal bizonyítja.

Vallomását azzal végzi, hogy Bertillon módszere helytelen és csak önző hiúságból nem akarja beismerni tévedését.

A következő tanu Bernard bányamérnök, a ki szintén Bertillon módszerét czáfolja és azt mondja, hogy a borderó természetes írása iródott.

Bernard egy írott lapot mutat be a bírának, a melynek írása bizonyos sajátságokat mutatott, a melyekből kitűnik, hogy ez az írás mesterségesen készült. A tanu azután kijelenti, hogy ezt a lapot Bertillon maga írta.

Bertillon szót kér.

Az elnök kijelenti, hogy csak a tények helyreigazítására fogja neki megadni a szót.

Bernard helytelennek tarja Bertillonnak a betűk egymástól való távolságára és alakjára vonatkozó nyilatkozatát.

Saisoniere szakértő azt igyekszik bizonyítani, hogy a borderó és Dreyfus írása hasonlatos.

Chavaray, ki 1894-ben Dreyfus ellen vallott, most határozottan állítja, hogy a borderó szerzője Walsyn.

Mercier tábornok élesen megtámadja az előtte szólót, mondván: Azon ut, melyet az 1894-iki vallomása óta megtett, valóságos damaskusi ut.

Charavay energiával visszautasítja Henry hamisítását. Eszterházy Walsyn vallomása óta megesküszik, hogy a borderó nem Dreyfustól, hanem Walsyntól való. Boldog, hogy kijelentette, hogy Dreyfus tévedés áldozata. Még több szakértőt hallgattak ki, azután *Carrier* kormánybiztos indítványára elhatározták, hogy Patyt küldöttségileg fogják kihallgatni.

TAVIRATOK.

Személyi hírek.

Bécs, aug. 28. Goluchowszki gróf külügyminiszter Ischlből visszaérkezett Bécsbe.

Beck báró tábornok, a vezérkar főnöke, a hadgyakorlatokra Reichstadtba utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Merénylet Vilmos császár ellen.

Budapest, aug. 28. (Saj. tud. táv.) A Kölnische Zeitung megerősíti azon hírt, hogy mialatt Vilmos császár a Rajna mellékén időzött, merényletet terveztek ellene s az egész ott tartózkodása alatt az összes ottani munkásokat fogva tartották. Ez utóbinak az volt az oka, hogy egy hirhedt anarchista Párisból a Rajna vidékre utazott. A császárt mindenütt száz detektiv kísérte.

Kossuth Ferencz dajkája.

Budapest, aug. 28. (Saj. tud. táv.) Miskolcra távirják, hogy a múlt héten temették el özv. Mátyás Jánosné, ki a szabadságharc előtt *Kossuth* Lajos házában szolgált. Kossuth Ferencz dajkája volt. Az agg nőt, ki 93 éves kort ért meg, Kossuth Lajos Turinból sokat segített s végrendeletileg is hagyott neki pár száz forintot.

Vidám léghajózás.

Budapest, aug. 28. (Saj. tud. táv.) E hó 25-én egy vártüzér főhadnagy és

hadnagy Prenslyből léghajón fölszállt. A szél a léghajót Magyarországra vitte s a tisztek Magyar-Láposnál akartak le szállani. A léghajó megpillantásánál az oláhok a mezőről szaladni kezdtek, a hadnagy azonban a kötelen csüngve kiáltott a munkásoknak, hogy fogják meg a kötelet. A tiszt bátorítására ezt végre meg is tették, megfogták a léghajót s a tisztekkel kocsin nagy vigság közt bevitték Magyar Láposra.

Templom Tátra-Lomniczon.

Tátra-Lomnicz, augusztus 28. A kies tátralomniczi gyógyfürdőben nyaraló katolikus közönség még néhai Liptay Béla báró kezdeményezésére évek óta gyűjt egy templom építésére. Az ügy most már a megvalósulás stádiumába került, a mennyiben Izabella főhercegnő állott az ügy élére és így az építéshez még az őszön hozzáfognak. A népszerű főhercegnőnél, ki állandó nyaralója a szép Tátrának, ma a villatulajdonosokból álló küldöttség tisztelgett Orczy Elek báró vezetése alatt, a ki szép beszédben közönte meg a felséges asszonynak az ügy iránt tanusított eddigi érdeklődését és felkérte az építés védnökségének elvállalására. A főhercegnő magyarul válaszolt Orczy beszédére. Örömmel fogadja el — ugymond — a védnökséget és reméli, hogy a templom a jövő nyáron fölszentelhető lesz. Majd szeretetreméltóan beszélgetett a küldöttség tagjaival, a kik azzal a benyomással távoztak, hogy ő fensége nemcsak lelkes barátja a Tátra vidéknek, hanem annak föllendüléséért áldozatra is kész. Az építési bizottság is megalakult Orczy báró elnöklete alatt és az építés foganatosításával Majunke műépítést bizta meg. (Magyar Táv. Ir.)

Transzvál.

London, aug. 28. A Timesnek jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel: A kereskedői körök nagyon nyugtalanodnak a válság megoldásának halogatója miatt. A kereskedelem pang. A kereskedők visszatartják áruikat a kikötőben, mert nem akarják kitenni a veszteség lehetőségének.

Ugyancsak a Times azt írja, hogy alapos az a föltevés, hogy a hadügyminiszteriumban a legutóbbi napokban véglegesen megállapodtak arra nézve, milyen irányt kelt a Transzállal való szakítás esetén kiküldendő expedícióknak követniök. (Magy. Táv. Ir.)

Francia lap Pétervárott.

Páris, aug. 28. A Figaro szerint Alexander Hepp engedelmet kapott az orosz kormánytól, hogy Pétervárott nagyszabású francia lapot adjon ki. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A t. cz. borhamisítókat falragaszok útján figyelmezteti a főváros tanácsa a közelgő szüret alkalmából, hogy az 1893. évi t. cz. (bortörvény) és az ennek végrehajtása tárgyában kiadott miniszteri rendelet értelmében

ben viz használata csak a törkölybor készítésénél és ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt megszorítással van megengedve, — ellenben a mustba, vagy a borba, ugyszintén a már kész kiejert törkölyborba vizet keverni, bármily csekély mennyiségben is feltétlenül tilos, még akkor is, ha ezt maga a vevő kíváná; továbbá tilos a természetes bornak törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. A kik tiltott módon készített bort forgalomba hoznak, vagy a közfogyasztásra szánt bort vízzel vagy más tiltott anyagokkal kezeli vagy összekeveri, 300 frtig terjedő pénzbüntetéssel, esetleg még két hónapig terjedhető elzárással büntetendő; azonkívül a tiltott módon kezelt bor el is kobzandó.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. aug. hó 22-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.60—8.—. Kétszeres buza 6.—6.50. Rozs 5.60—6.—. Arpa 4.50—4.80. Zab 4.60—5.30. Tengeri: 4.80—5.—. Borsó 13.—. Lencse 14.—. Bab 5.80. Köleskása 10.50. Burgonya 1.60. 100 kiló lángliszt 15.—, zsemlyeliszt 14.50, fehérkenyér liszt 13.80, barnakenyér liszt 12.50, széna fuvarral 1.80, szalma 50. Szalonna 53.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.30. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kósó 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, méz 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 14.—. köles —.—. repeze —.—, dió 16.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —.—, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 24, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kóolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 28.

Az irányzat szilárd.	
Osztrák hitel	829.—
Magyar hitel	469.—
Allamvasut	763.—
Rimamurányi	544.—
Magyar jelzalog	244.50
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

B á cs, augusztus 26.

Az irányzat szilárd.	
Osztr. hitel	885.10
Magyar hitel	391.80
Allamvasut	348.3/4

Határidők.

Budapest, augusztus 28.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	8.31
Buza áprilisra	8.66
Tengeri szept.	4.84
Uj tengeri	5.01
Kozs okt.	6.64
Zab okt.	5.30
Káposzta, r. peze, aug.	12.10

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. augusztus 28-án

Magyar aranyjárdék 4%	118.—
Magyar koronajárdék	96.10
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	120.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/10%	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	34.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	9975.
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	140.—
Osztrák járdék papirban	100.—
Osztrák járdék ezüstben	100.—
Osztrák járdék aranyban	118.—
sztrák korona járdék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészevény	905.—
Magyar hitelbankrészevény	891.25
Osztrák hitelintézeti részevény	384.20
Párisi vista	347.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.56
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.67
20 márkás arany	47.75

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 117. szám.

Kisberlet 117. szám.

(Páratlan sz.)

(Páratlan sz.)

Ma kedden, augusztus hó 29-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A boissy boszorkány.

Vig opera 8 felvonásban. Irta: Koszta Károly. Zenéjét: Zayt Jenő. Fordította: Latabár Endre.

SZEMÉLYEK:

Saint Lucei Florence, hercegnő	Wlassák Vilma.
De le Roche Melania	Korányi Frida.
Cryqueferblanc marquis, gascognei nemes s az apródok parancsnoka	Nyárai Antal.
Bric a Brac Arthur herceg	Mányai Zs.
Fatras lovag, kamarás	Fehér József.
Grisaille, vén katona	Vérad Miklós.
Flageolet, fiatal paraszt	Mézei Mihály.
Pierre, korcsmáros	Leövey Leo.

Udvariak, apródok, katonák, örök, szolgálak, parasztok, nők, zenészek. Történi: Provenceben a XVII. században.

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sor 1 forint. IX—XI sor 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, augusztus hó 30-án.

ROMEO és JULIA.

Szomorujáték 5 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

712/1899

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nszalontai tek. kir. járásbírósg 1899. évi V. 104/2 számú végzése következtében Szokoly Tamás nváradí ügyvéd által képviselt özv. Sipos Venczelné és társa javára ifj. Pösze János és Pösze István ellen 300 frt. s jár. erejéig 1899. évi július hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 560 frt becsült keresztekben lévő tiszta buzából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nszalontai tek. kir. járásbírósg 1899. évi V. 104/1 számú végzés folytán 100 és 200 frt 2 rendbeli tőkekövetelés, 100-nak 1899. jan. 1-től 5% 200-nak 1897. évi december hó 27 napjától járó 6% kamatai, díj eddig összesen 24 frt 75 krrban bíróság már megállapított s ez uttali 1 frt költségek erejéig az okányi határszélen alperes

tanyáján leendő eszközzésére 1899. évi augusztus hó 31. napjának délelőtti 11 órája határidőtől kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyszalontán 1899. évi augusztus, hó 12 napján.

Kálnoky Mihály
kir. bírósági végrehajtó.

Árverési hirdetmény.

A »Gyermekórház-alap« tulajdonát képező Pelbárhida község határában fekvő s mintegy 88 kat. holdat tevő Sztaroveczky Imre féle ingatlanok, továbbá Nagyvárad város tulajdonát képező, annak határában fekvő — »Hágó Korcsma« a hozzátartozó telekkel nyilvános szóbeli árverésen eladatni fognak.

A pelbárhidai ingatlanokra az árverés 1899. évi szeptember hó 24-én d. e. 10 órától kezdődőleg a helyszínén fog megtartatni, hová az indulás Nyüved községhezától fog történni. Ezen ingatlan kikiáltási ára 16000 frt s elárverése nemcsak egészben, hanem a külsőségek a belsőségektől elkülönítve is meg fog kíséreltetni, mire nézve a feltételek kellő felvilágosítást nyújtanak; a bánatpénz 1600 frt, mely készpénz-

ben, vagy óvadékképes papirokban az árverés megkezdése előtt alulírott küldött-ségi elnök kezéhez teendő le.

Az ugynevezett „Hágó-korcsma“ elárverése a helyszínén 1899. év szeptember hó 28-án d. u. 3 órakor fog megkezdetni, ezen ingatlan kikiáltási ára 2200 frt, a bánatpénz 220 frt.

Mindkét ingatlanra vonatkozó árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon, 1899. augusztus 26-án.

Komlóssy József,
jog- és gazdaságügyi tanácsnok
küldöttségi elnök.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

-N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piacz-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 34-50

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.												
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		V. v.		Sz. v.										
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 30	V. Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 08	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 00	
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 12	Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 23	
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 02	Magyar-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05	Köt	6 38	6 95	
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 21	Köt	6 52	6 26	Drág-Cséke	6 50	5 —	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32	Nagy-tóti	7 10	7 59	
Magyar-Cséke	6 50	5 —	Gyanta	6 56	5 19	Komádi	8 25	4 32	Nagy-tóti	7 22	7 15	Dusesd	7 05	5 12	Hollód	7 10	5 34	Iráz	8 42	4 49	Szakál	7 48	7 42	
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Iráz	8 42	4 49	Szakál	7 22	7 15	Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 19	5 14	Körös-Ladány	8 11	8 19	
Gyanta	8 12	6 11	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 19	5 14	Körös-Ladány	8 11	8 19	Gyanta	8 12	6 11	Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33	
Sólyom	8 38	6 36	Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33	Sólyom	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 56	
Borz	8 53	6 50	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 56	Borz	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 19	
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 19	Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	
Sonkolyos	9 18	7 13	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34	Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50							
Belényes	10 04	7 47	Magyar-Gyepes	8 54	7 50							Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31							
Szudrics	10 27	8 09	Kardó	9 27	8 31							Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45							
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	Félix-Fürdő	9 40	8 45							Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09							
Vaskóh érk.	11 12	8 49	V.-Velenceze	10 01	9 09							Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19							

Szekelyhid—Margitta				Margitta—Szekelyhid				
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Szekelyhid ind.	9 50	7 55
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56	Apátkeresztur	10 46	8 41
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08	V.-Ábrány	11 03	8 55
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26	Monos-Petri	11 16	9 06
Margitta érk.	11 28	9 16	Szekelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Margitta érk.	11 28	9 16

Füüdő-vonatok.														
Sz. v.			Sz. v.			Szept. 15-ig			Sz. v.			Szept. 15-ig		
30	—	—	9 05	11 27	—	—	—	—	5 38	—	—	—	10 23	
—	15	10	9 12	11 32	2 34	4 25	5 44	7 25	9 14	10 28	—	—	—	
40	22	15	8 42	11 04	02 07	3 51	5 15	6 58	8 42	10 —	—	—	—	
40	22	15	8 38	11 —	02 03	3 47	5 11	6 54	8 38	—	—	—	—	
40	22	15	8 20	10 42	01 52	3 35	4 54	6 43	8 23	9 53	—	—	—	

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perzig terjedő éjjeli időt jelentik. A *-gal jelzettek feltételes megálló helyek.